

Paradoxurile legislației silvice

M. Drăgoi, V. Iosifescu

Drăgoi M., Iosifescu V., 2023. Paradoxes of forestry legislation. Bucov. For. 23(1): 61-64.

Abstract. This editorial discusses a number of issues raised by the new Forestry Code, a programmatic document that completes a participatory triad that has mobilised a range of specialists and stakeholders over the past five years in an unprecedented theoretical and practical approach: starting from values and principles, formulating a forestry strategy and, based on it, drafting a new Forestry Code. The article does not question the appropriateness of certain provisions or changes in the legal classification of certain forestry offences, but rather explains some of the foreseeable consequences of these changes, given that the authorities with supervisory powers, including the police, are unable to deal properly with a number of criminal cases. On the one hand, there are still a number of controversial issues regarding the reporting of forestry planning, but on the other hand, the thorny issue of the environmental assessment, which will be carried out simultaneously with the (theoretical) parcel description, has been resolved.

Keywords: Forest Code, wood tracking, illegal feelings, digitalization.

Authors. Marian Drăgoi, Vasile Iosifescu (v_iosifescu@yahoo.com) - "Ștefan cel Mare" University of Suceava, Faculty of Forestry, 13 Universității, 720229 Suceava, Romania.

Manuscript received November 27, 2023; revised December 10, 2023; accepted December 12, 2023; online first December 12, 2023

Iată că, în sfârșit, avem un nou proiect de cod silvic, rezultat al unui exemplar proces participativ ce a fost, înainte de toate, pragmatic: s-au formulat mai întâi principii și stabilit obiective, apoi o nouă strategie a pădurilor și, în final, un nou cod silvic, bazat pe liniile directoare formulate în documentul programatic anterior. Spre deosebire de codul anterior, al cărui proiect a fost elaborat de un colectiv destul de restrâns, de data aceasta am asistat la un demers deliberativ complex, structurat pe echipe de lucru, pe analize și consultarea factorilor interesați, în care a participat cine a vrut, în funcție de relațiile interpersonale și punctele de vedere împărtășite cu alți mem-

bri, angajați ai celor două facultăți de silvicultură (Brașov și Suceava) sau ai INCSD „Marin Drăcea”. Structura grupurilor de lucru a fost stabilită anterior contractării lucrărilor, fiind unul din criteriile importante de evaluare a ofertei făcute de consorțiul celor trei instituții.

Spre deosebire de proiectele anterioare, la care s-a lucrat doar pe bază de voluntariat, de data aceasta s-a lucrat în baza unui contract de prestări de servicii, a cărui legalitate nu poate fi contestată. Firește, pe rețelele sociale au apărut tot felul de comentarii privind reprezentativitatea colectivelor, valoarea totală a contractului, profesionalismul celor impli-

cați, dar ne-am obișnuit cu un asemenea zgomot de fond.

A fost o schimbare bine-venită de abordare pentru că echipele de lucru ale codurilor anterioare au fost formate doar din specialiști silvici. Acum, elementul de noutate a fost implicarea substanțială a procurorilor și juriștilor, al căror cost de oportunitate este, și trebuie să fie, mai mare decât al celorlalți mirenii în ale justiției. Așa că, din punct de vedere al reprezentativității a fost bine, dar din punct de vedere al transparenței decizionale a fost mai puțin bine, din cauza acelei discutabile dar necesare clauze de confidențialitate. De asemenea, reprezentanții ai autorității au participat în toate grupurile de lucru, ceea ce a facilitat o bună comunicare cu și între factorii interesați.

Cert este că ecologiștii și-au găsit un spațiu suficient de amplu de exprimare (totdeauna s-au plâns că nu sunt ascultați), administrația silvică a fost reprezentată de profesioniști cu bogată experiență (cei trei angajatori au avut, în colectivele de lucru, specialiști din producție), iar din sectorul exploatarei și procesării primare a lemnului s-au implicat, de asemenea, profesioniști, a căror bună-credință este departe de a mai fi pusă la îndoială.

O primă observație – din care decurg, de altfel, și situațiile paradoxale – este aceea că multe delictе, care în vechea legislație erau contravenții, au devenit infracțiuni. La prima vedere este corectă o asemenea schimbare pentru că, logica juridică și economică ne spune, dacă amenda contravențională nu este strâns corelată cu valoarea socială a prejudiciului, contravenția nu mai funcționează ca mijloc coercitiv și disuasiv, fiind necesară re-încadrarea respectivei fapte în categoria celor penale.

Dar, cu un an înaintea contractării procesului de elaborare a noului cod silvic, adică în 2022, Direcția de inspecție pentru procurori a Inspecției judiciare a finalizat un raport privind modul de investigare a infracțiunilor silvice, pe care l-a dat publicității în 2023. Potrivit documentului respectiv, numărul de

dosare cu autor necunoscut era alarmant de mare, pentru marea majoritate a parchetelor din țară, ceea ce a ridicat semne de întrebare asupra oportunității încadrării juridice a infracțiunilor silvice, în special a furtului unor cantități mici de lemn, prin tăiere fără drept.

A nu se înțelege cumva că vrem să exonerăm de răspundere pe cineva, dar Codul civil spune că „Dacă legea nu prevede altfel sau părțile nu convin contrariul, răspunderea este înlăturată atunci când prejudiciul este cauzat de forță majoră sau de caz fortuit”. Fortuit, potrivit Dicționarului explicativ al limbii române, înseamnă întâmplător, inopinat, venit pe neașteptate. Iar de aici ar trebui să începem o serioasă discuție privind etica profesională a silvicultorului, despre care nu prea s-a vorbit.

Ca un semn de bună-credință din partea legiuitorului, art. 51, alin. (21), din Legea 46/ 2008 (modificată în 2023) prevede că ”Personalul silvic cu atribuții de pază răspunde patrimonial, în conformitate cu prevederile Legii nr. 53/2003 - Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, pentru pagubele produse pe suprafețele de fond forestier sau în terenurile din afara fondului forestier pe care le are în pază, în situația în care în termen de 24 de ore de la constatarea pagubelor nu informează, în scris, ocolul silvic; șeful ocolului silvic răspunde patrimonial, în conformitate cu prevederile Legii nr. 53/2003, republicată, cu modificările și completările ulterioare, pentru pagubele produse pe suprafețele de fond forestier sau în terenurile din afara fondului forestier, dacă nu sesizează unitățile de poliție și/sau parchetul teritorial cele mai apropiate, în maximum 24 de ore de la înregistrarea informației referitoare la constatarea pagubelor”. Cu alte cuvinte, dacă „sistemul” se mobilizează, în 48 de ore sunt mari șanse ca odată cu lemnul să dispară și răspunderea! Dacă legea ne lasă deschisă o porțiță, de ce să nu o folosim?

Așa că o asemenea prevedere legislativă este utilă personalului silvic de teren, cât timp acesta este responsabil/ disciplinat/serios și nu abuzează în vreun fel de cadrul legis-

lativ. Dar posibilitatea de abuz există, și cât timp ea există vom avea foarte multe dosare cu rezoluția AN (autor necunoscut). Pentru că soluționarea dosarelor de furt, indiferent de natura acestuia, a fost scoasă din lista indicatorilor de performanță a poliției pur și simplu din cauza numărului prea mare de astfel de dosare, deschise după 2019. Deci nici poliția nu poate fi incriminată. În proiectul noului cod această prevedere a fost preluată, ceea ce este și bine, și rău: bine pentru că nu mai există posibilitatea de abuz, rău pentru că îi forțează cumva, pe cei de bună credință, să rezolve cumva „problema”, ceea ce transmite un semnal tacit făptuitorului real: fapta se poate repeta!

Dar să nu intrăm prea mult în detalii. Structura noului cod silvic este total diferită de cea a precedentelor versiuni: permite o vedere „de sus” și facilitează o legislație subsecventă adecvată contextului pan-european în care funcționează orice entitate economică sau juridică. Secțiunea privind conservarea biodiversității este cât se poate de benefică, cel puțin pentru faptul că stabilește o terminologie standard, ce nu mai lasă loc pentru interpretări (mai mult sau mai puțin tendențioase).

În acest context, trebuie să remarcăm că, spre deosebire de versiunea anterioară, noul cod silvic vine cu un titlu distinct, privind schemele de sprijin, unde sunt precizate toate modalitățile prin care pot fi alimentate și utilizate fondurile speciale.

Un alt fapt meritoriu: noul cod silvic face ordine în nebuloasa problematică a evaluării de mediu a amenajamentelor silvice. Termenul ușor peiorativ este cât se poate de justificat: am avut ocazia să citim, în studiile de evaluare adecvată pe care le-am parcurs, tot felul de ciudățenii ce ne aminteau de fiecare dată de poveste lui Andersen „Hainele cele noi ale împăratului”; negliobia era evidentă, dar nu o puteai contesta fără riscul etichetării ca anti-ecologist. De bine de rău, așa cum stau lucrurile acum, cel ce face evaluarea de mediu are măcar legitimitatea de a copia din

amenajament, din moment ce legea îl obligă să facă și o parte din activitatea de teren.

Totuși, raportarea prea frecventă la amenajament deschide posibilitatea unor abuzuri, de data aceasta chiar din partea celor cu atribuții de control; și nu vorbim de domenii de reglementare majore, unde fiecare metru cub contează (cel puțin simbolic!) ci de greșeli sau neconcordanțe mai lumești: compoziția de regenerare de exemplu, sau compoziția-țel. Și amenajistul poate greși, cum poate greși și practicianul; uneori, experiența locală este mai valoroasă decât ceea ce spun normele și instrucțiunile tehnice. Să nu uităm că profesorul V. Stinghe, atrăgea atenția, în cursul de amenajare publicat în perioada interbelică, asupra riscului de instaurare a dictaturii amenajamentului. Și a fost unul din cei mari profesori de amenajare.

Dacă dictatura amenajamentului este doar o amenințare potențială, dictatura aplicațiilor informatice este o realitate cu care ne confruntăm zi de zi. Și nu doar în pădure, unde trebuie neapărat să avem semnal iar telefonul în stare perfectă de funcționare, ci și în afara ei, mai ales. Încadrările juridice pot fi atât de fine și divers contextualizate încât abuzurile pot să apară și de o parte, și de alta: făptuitorul poate profita de porțițele legislative, dar și agentul constatatore poate abuza de lege.

În loc să faciliteze relații comerciale bazate pe prezumția de nevinovăție și buna-credință profesională, pe care mulți încă o au, noul cod silvic, prin aplicațiile informatice pe care ni le promite sau pe care ne obligă deja să le folosim, ne crește atât de mult dependența de tehnologie încât, așa cum spunea cineva, tot ceea ce contează este să ai semnal la telefon. Totuși, să nu fim malițioși: registrul forestier național este cât se poate de bine-venit, în contextul în care nu avem o bază de date în care să se integreze informațiile relevante privind proprietățile forestiere, schemele de sprijin și plățile compensatorii.

Ca ansamblu, nu doar de titluri, capitole, articole și paragrafe, noul proiect legislativ aduce o nouă perspectivă asupra sectorului

forestier. Iar când spunem o „nouă perspectivă” avem în vedere și faptul că, asemeni oricărui sistem ecologic, socio-economic și juridic, economia forestieră are propria-i inerție și, mai ales, o evidentă rezistență la schimbare.

Totuși, în condițiile în care „toleranțele reglementate prin acte normative” nu pot fi nici măcar comparate cu toleranțele reale (câți mai au curiozitatea și curajul să doboare și să cubeze arbori de probă?), încă există un risc major de proliferare fie a abuzurilor, fie a corupției. Fie a ambelor.

Nu ne rămâne decât să sperăm că factorii interesați vor profita, în sensul bun al termenului, atât de oportunitățile cât și de libertățile pe care le oferă noul cadru legislativ. De asemenea, sperăm ca Parlamentul să nu desfigureze ceea ce atât de greu s-a prefigurat și configurat.

Există însă o oarecare teamă privind deschiderea prea bruscă a sertarului cu plăți compensatorii. Și nu impactul bugetar al acestor sche-

me ar trebui să ne preocupe, ci posibilitatea, cât se poate de omenească, de a primi compensații, dar și de a tăia lemn conform nivelului minimal al serviciilor ecosistemice. Dar asta e neoliberalismul, nu i ne mai putem împotrivi. Totuși, nu a învins chiar peste tot, cât timp noul cod silvic recunoaște formele de proprietate privată în indiviză – obștile – ceea ce nu s-a mai întâmplat de la codul silvic din 1910.

Până una-alta, să rămânem optimiști: avem cel puțin un glosar de termeni actualizați, ce permit un dialog echilibrat între factorii interesați și autorități, inclusiv cu Comisia Europeană. Sperăm ca Parlamentul să nu schimbe definițiile date în glosarul respectiv (chiar dacă la reziliență ar mai fi de lucru), pentru că, ceea ce contează, până la urmă, este modul în care definim lucrurile. Nu vom ajunge, ca eschimoșii, să avem vreo zece definiții pentru zăpadă, dar măcar să folosim corect și responsabil cuvintele de toate zilele, inclusiv (dar mai ales) termenii de specialitate.